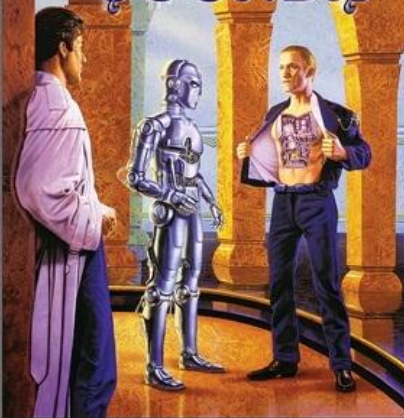

SF

eridanas

Isaac Asimov

PAKELIUI Į FONDA

467 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDA

Knygute.lt

Isaac Asimov PAKELIUI Į FONDA

Mokslinės fantastikos romanas

Beveik 40 metų įžymusis Aizekas Azimovas stebino pasaulio skaitytojus savo "Fondo" knygomis, kuriose veiksmas vyksta daugybėje planetų ir tęsiasi tūkstančius metų. Pažymėtina, jog romanas "Pakeliui į Fondą" rašytojo užbaigtas prieš pat mirtį 1992-ųjų balandį.

Haris Seldonas, Aizeko Azimovo alter ego, psichoistorijos kūrėjas, gerasis žmonijos genijus, randa būdą kaip išsaugoti Galaktikos civilizaciją...

"Fondo" epopėja - žymiausia mokslinės fantastikos serija.

Iš anglų kalbos vertė VLADA BAUBONIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
467 tomas. Serija įkurta 1990m.

Isaac Asimov - FORWARD THE FOUNDATION
New York, Bantam Books, 1993

Copyright © by Nightfall, Inc, 1993

Cover art copyright © by Stephen Youll, 2006

Vertimas į lietuvių kalbą leidykla "Eridanas", 2009
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

PIRMA DALIS

EDAS DEMERZELIS. Istorikai laikosi vieningos nuomonės ir tvirtina, jog Imperatoriaus Kleono Pirmojo valdymo laikais visa reali Imperijos valdžia buvo sutelkta Edo Demerzelio rankose, tačiau jų nuomonės išsiskiria, kai kalbama apie šio žmogaus valdymo esmę. Klasikinė versija skelbia jį buvus vienu iš galingiausių bei negailestingiausių paskutinio vieningos Galaktikos Imperijos egzistavimo šimtmečio despotų, tačiau revizionistai tikina, jog Demerzelis (net jei jis ir despotas) buvo geros širdies. Galbūt tokios išvados gimė, įvertinus Edo Demerzelio santykius su Hariu Seldonu, kurių smulkmenos taip ir liko neišskios, ypač - keista Laskino Džoranumo istorija. Šio veikėjo fantastiškas šuolis...

GALAKTIKOS ENCIKLOPEDIJA¹

¹ Visos citatos, leidėjams sutikus, paimtos iš Galaktikos Enciklopedijos 116 leidimo, pasirodžiusio 1020 metais Terminuse. Jį išleido Galaktikos Enciklopedijos leidykla.

1 skyrius

- Kartoju, Hari, - pasakė Jugas Amarilis, - tavo bičiuliui Demerzeliui gresia dideli nemalonumai.

Jis kiek pabrėžė žodį "bičiulis", turbūt norėdamas, kad šis nuskambėtų nemaloniai.

Haris Seldonas tai pastebėjo, tačiau nesureikšmino. Kiek patylėjęs, paklausė:

- Nesuprantu, kuriems galams tu atimi brangų mano laiką ir atkakliai mėgini mane tuo įtikinti?

- Nes esu įsitikinęs, jog tai svarbu, - atkirto Amarilis ir ryžtingai atsisėdo. Visa jo povyza akivaizdžiai bylojo, jog šitas žmogus neišeis, kol nepasakys visko, ką nori pasakyti.

Prieš aštuonerius metus jis dirbo paprastu šilumininku Dalio sektoriuje, priklausė pačiam žemiausiam visuomenės sluoksniui. Haris Seldonas ištiesė jam ranką, padėjo tapti matematiku, intelektualu, netgi psichoistoriku.

Jugas niekada nė akimirkai nepamiršdavo apie tai, kas jis buvo, kuo tapo ir kam už tai turi būti dėkingas. Ir jeigu dabar prakalbo su Seldonu griežtu tonu, vadinasi, jo niekas nesustabdys: nei noras išsaugoti vyresniojo draugo meilę bei pagarbą, nei baimė dėl savo karje-

ros.

- Tai štai, Hari, - pasakė Jugas ryžtingai mostelėjęs ranka, - aš visai nesuprantu, kodėl tu apie Demerzelį tokios geros nuomonės. Nepri-tariu tau. O ir kiti garbingi žmonės, kurių nuo-monė man svarbi, nepasakys apie jį gero žo-džio. Asmeniškai manęs visai nejaudina jam iškilusi grėsmė, bet noriu apie tai papasakoti tik todėl, kad žinau, jog *tau* tai svarbu.

Seldonas nusišypsojo. Jį jaudino bendražygio atsidavimas, jo atvirumas, bet ta paslaptinga šypsena turėjo ir kitokią prasmę: Jugas nesu-prato ir negalėjo suprasti, kad jo nerimas visai nepagrįstas.

Seldonas brangino Amarilį. Jugas buvo vie-nas iš keturių jam svarbių asmenų, kuriuos Haris sutiko savo neilgo, bet pilno pavojų bei nuotykių klaidžiojimo po Trantorą metu. Arti-mesnių žmonių Seldonas neturėjo.

Kiekvienas iš jų buvo savaip jam brangus ir nepakeičiamas. Amarilis unikalus tuo, jog ste-bėtinais greitai įsisavino pagrindines psichois-torijos idėjas ir turėjo turtingą vaizduotę, gim-dančią vis naujus sumanymus. Seldonas guo-dėsi mintimi, jog, įvykiams pakrypus nenuma-tyta linkme, Amarilis galės tęsti jo pradėtus tyrinėjimus. Tai šviesaus proto, patikimas

žmogus.

- Atleisk, Jugai, - pasakė Seldonas, - nenorėjau tavęs įžeisti, esu pasirengęs išklaudyti. Tik darbo per akis. Pats supranti - juk aš esu dekanas...

Amarilis nusišypsojo.

- Ir tu man atleisk, Hari. Bet tu visai nepanašus į dekaną. Stačiai juokinga...

- Pats žinau, todėl suprantu, jog turiu dar daug ko išmokti. Turiu stengtis... sudaryti įspūdį. Patikėk: būti Strilingo Universiteto matematikos fakulteto dekanu nėra kenksminga veikla. Galiu visą darbo dieną kapstyti po nereikalingas smulkmenas, ir niekam nekils mintis pasidomėti, kaip ten psichoistorijos reikalai. Tik bėda, kad tos smulkmenos suryja visą mano laiką, ir jo vis mažiau laiko lieka mano tyrimams.

Seldonas apžvelgė savo kabinetą. Čia stovinčių kompiuterių atmintyje saugoma informacija, kuri buvo prieinama tik jam ir Jugui. Jei kas nors ir panorėtų įkišti nosį, duomenys užkoduoti įmantriais simboliais, kurių prasmės niekas daugiau negalėjo suprasti.

- Galbūt, - pasakė Amarilis, - kai tu perprasi savo pareigas, galėsi su kuo nors jomis pasi-

dalinti ir tau liks daugiau laiko psichoistorijai.

- Tikiuosi, - atsiduso Seldonas. - O dabar sakyk, ką tokio svarbaus norėjai man pranešti apie Demerzelį?

- Nieko ypatinga. Tik norėjau pasakyti, jog mūsų gerbiamo Imperatoriaus Ministras Pirmininkas, Edas Demerzelis, ruošia perversmą.

Seldonas suraukė kaktą:

- Ir kam jam to reikia?

- Nesakau, kad *jam* to reikia. Tiesiog, jis dabar tą daro. Nežinau, ar tas žmogus pats supranta, ar ne, bet jo pikčiausi politiniai priešai jam padeda. Manęs tai nejaudina, aš tik nuoširdžiai iš to pasijuokčiau. Būtų idealu, jei pavyktų tokį Ministrą Pirmininką išguiti velniop iš Rūmų, iš Trantoro... apskritai už Imperijos ribų. Bet žinau, kad tu tam žmogui nežinia kodėl neabejingas, todėl nusprendžiau tave įspėti. Man regis, pastaruoju metu tu nelabai seki politinius įvykius.

- Yra ir svarbesnių reikalų, - pasakė Seldonas.

- Turi galvoje psichoistoriją? Sutinku. Bet, ignoruodami politinius įvykius, mes negalėsime judėti pirmyn su psichoistorija. Turiu galvoje dabartinę, šių dienų politiką. Dabar būtent tas

metas, kai dabartis virsta ateitimi... tiesiog mūsų akyse. Juk negalime apsiriboti tik praeities tyrinėjimu. Kas įvyko praeityje, mes puikiai žinome. Privalome tikrinti gautus rezultatus, remdamiesi dabartimi bei netolima ateitimi.

- Jaučiu, - pasakė Seldonas, - kad jau esu girdėjęs panašius argumentus.

- Ir dar ne sykį išgirsi. Nes žodžiai nuo tavęs atšoka, tarsi žirniai nuo sienos.

Seldonas atsiduso, atsilošė į krėslo atlošą ir nusišypsojęs pažvelgė į Amarilį. Taip, šitas jaunuolis kartais būna grubus, užtat jis tvirtai įsikibęs į psichoistoriją, o tai labai svarbu.

Amarilis buvo tvirtas, raumeningas, plačiapetis, kaip ir kiekvienas fizinį darbą dirbantis žmogus. Juk jis buvęs šilumininkas. Jugas stengėsi ir dabar išlaikyti puikią fizinę formą ir puldavo mankštintis, vos tik atsitraukęs nuo kompiuterio. Seldonui tai buvo į naudą - jis irgi nenorėjo atsilikti, todėl tekdavo prisijungti prie bendražygio. Žinoma, Haris fizine jėga neprilygo Jugui, tačiau iki šiol nepamiršo imtynininko įgūdžių ir galėjo bet ką įveikti, nors jam jau sukako keturiasdešimt. Deja, jaunystė netrunka amžinai, bet kasdienės treniruotės padėjo - Haris išliko lieknas, jo kojos bei rankos buvo

tvirtos, kaip ir jaunystėje.

- Turbūt rūpiniesi Demerzeliu ne tik todėl, kad jis mano bičiulis? Ar dar kas nors tau neduoda ramybės?

- Jokių mįslių čia nėra. Tu Demerzelio draugas, todėl Universitete esi saugus ir netrukdomas gali tęsti darbą, toliau kurti psichoistoriją.

- Na, matai. Ir pats patvirtinai, kad turiu svarią priežastį palaikyti su juo draugiškus santykius.

- Būtent palaikyti draugiškus santykius. Aš tą suprantu. Ir pritariu. Bet dėl draugystės... Atleisk... Jei Demerzelis praras valdžią - nesvarbu, kaip tai paveiks tavo padėtį, - tuomet Imperiją valdys pats Kleonas Pirmasis, ir ji dar greičiau risis žemyn nuožulnia plokštuma. Prasidės anarchija, dar mums nespėjus psichoistorijos įdiegti praktikoje, paversti jos tikru mokslu, gebančiu išgelbėti žmoniją.

- Suprantu... Bet aš nepuoselėju jokių iliuzijų ir nesitikiu, jog mums pavyks laiku sukurti psichoistoriją ir sustabdyti Imperijos žlugimą.

- Net jeigu mes nesugebėsime sustabdyti žlugimo, galėtume bent sušvelninti jo pasekmes, argi ne?

- Galbūt.

- Ko dar tau reikia? Kuo daugiau galimybių turėsime dirbti, tuo didesnė tikimybė, jog mums pavyks bent jau sušvelninti žlugimo pasekmes. Vadinasi, patinka mums tai ar ne, turime išsaugoti Demerzelį.

- Tu pats ką tik postringavai apie tai, jog gerai būtų, jei Demerzelis atsidurtų kuo toliau nuo Rūmų, Trantoro ir visos Imperijos.

- Tai būtų idealus variantas, bet mūsų gyvenimo sąlygos nėra idealios, ir mums reikalingas Ministras Pirmininkas, net jeigu jis ir despotas...

- Suprantu. Nejaugi tu įsitikinęs, jog Ministro Pirmininko pasitraukimas pastūmės Imperiją į bedugnę?

- Viskas labai paprasta. Psichoistorija tai patvirtina.

- Argi tu ja naudojiesi, prognozuodamas ateitį? Juk mes kol kas net bendros schemas nenumatėme. Koks gali būti prognozavimas?

- Hari, tai intuicija.

- Intuicija visada buvo. Mums reikia kažko daugiau. Argi ne? Mums reikia tikslių matematinų paskaičiavimų, kas gali atsitikti, susiklosčius vienokioms ar kitokioms sąlygoms. Jei

pasikliausime tik intuicija, jokia psichoistorija mums apskritai nereikalinga.

- Aš kalbu apie abiejų aspektų derinimą, Hari. Bent jau iki tol, kol psichoistorija nebus galutinai atšlifluota.

- Jei tai apskritai kada nors įvyks, - vos girdimai ištarė Seldonas. - Na tai sakyk, koks pavojus gresia Demerzeliui? Kas gali jį nuversti? Kiek suprantu, būtent tai tu nori pasakyti?

- Taip, - niūriai ištarė Jugas.

- Tai pasakyk. Ir atleisk man, kad esu toks grubus.

- Neapsimetinėk, Hari, - užsiplieskė Amarilis. - Juk tikrai esi girdėjęs apie Džo-Džo Džoranumą?

- Žinoma. Tai demagogas... Palauk, iš kur jis kilęs? Ach, taip... iš atokios planetos Nišajos, ar ne? Regis tenai žmonės augina ožkas ir gamina puikius sūrius?

- Taip ir yra. Tik jis ne šiaip sau demagogas. Šitas žmogus turi daugybę pasekėjų, ir kaskart jų gretos gausėja. Jis kalba apie socialinį teisingumą ir ragina liaudies mases aktyviau dalyvauti politiniame gyvenime.

- Taip, - linktelėjo Seldonas. - Apie tai aš girdėjau. Jo šūkis - "Valdžia priklauso liaudžiai".

- Ne visai taip, Hari. Jis teigia: "Valdžia - tai liaudis".

- Aišku. Turiu pripažinti, jog man patinka toks šūkis. Nieko blogo jame nematau.

- Aš taip pat balsuočiau už tai, jeigu Džoranumas būtų tai turėtų omenyje. Bet jo galvoje sukasi visai kitokios mintys. O šitas šūkis jam reikalingas tik kaip kelias į tikslą. Jis ketina atsikratyti Demerzelio. Tuomet jam bus lengviau susidoroti su Kleonu. Po to Džoranumas atsisės Imperatoriaus soste ir taps ta pačia "liaudimi", apie kurią dabar net apsiputojęs postringauja. Juk tu pats man sakei, kad tokių atvejų Imperijos istorijoje būta ne vieno. Tuo labiau, kad dabar Imperija silpnesnė nei kada nors... Jei anksčiau toks smūgis būtų tik iškilbinęs jos pamatus, dabar jis paguldys Imperiją ant menčių. Ji bus įtraukta į nesibaigiantį pilietinį karą, o mes nespėsime iki tol parengti psychoistorijos, kuri parodytų, kaip reikia elgtis...

- Supratau apie ką kalbi, tačiau ne taip lengva atsikratyti Demerzelio.

- Tu net neįsivaizduoji, kokiais tempais Džoranumas telkia pajėgas.

- Tai nieko nekeičia, - papurtė galvą Haris.

Po to jis susimąstė. - Įdomu, kaip to žmogaus tėvai sugalvojo jam duoti tokį kvailą vardą.

- Jo tėvai čia niekuo dėti. Tikrasis to žmogaus vardas Laskinas. Beje, toks vardas Nišajoje plačiai paplitęs. Tai jis pats panoro tapti Džo-Džo, turbūt tiesiog paėmė pirmą pavardės skiemenį.

- Man tai atrodo kvailai.

- O aš taip nemanau. Jei tik tu matytum, kaip jo pasekėjai skanduoja: "Džo-Džo-Džo..." Žmonės veikia tarsi hipnozė.

- Gerai, - ištarė Seldonas ir išsitiesė, tarsi parodydamas, jog metas grįžti prie darbo. - Pagyvensim - pamatysim.

- Kodėl tu toks abejingas? - nesuprato Amarilis. - Juk kalbu apie realų pavojų.

- Nematau jokie pavojaus, - tvirtai pasakė Haris. - Tu tiesiog nežinai visų faktų.

- Kokių dar faktų?

- Jugai, pasikalbėsime apie tai kitą sykį. Kol kas dirbk savo darbą, o rūpesčius Demerzeliu bei Imperija palik man.

Amarilis prikando lūpą, tačiau nesiginčijo. Jis buvo pratęs paklusti Seldonui.

- Gerai, Hari, - ištarė jis, tačiau priėjęs prie durų atsisuko ir pakraipė galvą....